

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตการศึกษาที่เกี่ยวกับสุราโดยเฉพาะในแง่ความศักดิ์สิทธิ์ของสุรา การยอมรับสุราในพิธีกรรม กล่าวคือ ในพิธีกรรมนั้นได้รับแนวคิดความศักดิ์สิทธิ์ของสุราเมื่อใด และมีความศักดิ์สิทธิ์อย่างไร โดยมีกระบวนการวิจัยคือ

3.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การศึกษาข้อมูลภาคสนาม

3.1 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

3.1.1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ในส่วนที่ว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของสุราที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อแบบพื้นถิ่นและความเชื่อทางศาสนาที่ถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อระบบความทั่วไปเกี่ยวกับพิธีกรรมและบ่อเกิดของแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อระบบความเชื่อของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นั่นคือระบบความคิดที่ได้มาจากคัมภีร์พระเวทในศาสนาพราหมณ์ แนวคิดแบบพุทธศาสนาตลอดจนความเชื่อแบบดั้งเดิมเกี่ยวกับวิญญูณบรรพบุรุษ และชุดความเชื่ออื่น ๆ

เอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษา

ก. เอกสารปฐมภูมิ

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวงเล่มที่ 22, 27. (2525). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

พระคริสตธรรมใหม่. (ม.ป.ท.). กรุงเทพฯ ฯ: องค์การกิตติคุณสันติอัครนเรนทร์แห่งประเทศไทย.

ข. เอกสารทุติยภูมิ

จันทน์ ทองประเสริฐ. (2539). ปรัชญาประยุกต์ ชุดอินเดีย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ; เอช เอ็น กรุ๊ป.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2535). ปรัชญาอินเดีย. กรุงเทพฯ ฯ; โอเดียนสโตร์.

ธนู แก้วโอภาส. (ม.ป.ท.). ปรัชญา – ศาสนาตะวันออก. กรุงเทพฯ ๑; สาทการศึกษ.

ประเสริฐ เข้มกลิ่นฟุ้ง และคณะ.(2534). สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ๑:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราณี วงษ์เทศ. (2534). พิธีกรรมเกี่ยวกับการตายในประเทศไทย. กรุงเทพฯ ๑; อมรินทร์พริ้น
ติ้ง กรุ๊ป.

ปรีชา พิณทอง. (2534). ประเพณีโบราณอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 7. อุบลราชธานี; ศิริธรรมออฟเซ็ท.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ ๑: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ ๑; อักษรเจริญทัศน์.

_____. (2548). พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาท อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ๑; อรุณการพิมพ์.

วรรณพิมล อังคศิริสรพ, (ผู้แปล). (2551). มายาคติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ๑; สำนักพิมพ์คลับไฟ.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ ๑: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุริยา รัตนกุล. (2550). พิธีกรรมในศาสนา. กรุงเทพฯ ๑; สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อุดม จันทะดวง. (2530). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องน้ำโสมและเครื่องดื่มอื่นๆ ในคัมภีร์พระเวท.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (แผนกวิชาภาษาสันสกฤต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ก. รายงานการวิจัย

บุญเต็ม พันรอบ และ ภารดี มหาจันทร์. (2522). การสำรวจลักษณะสังคมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน
ภาคตะวันออก. โครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน.

สุวิทย์ ธีรศาสตร์ และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2529). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม
และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน: กรณีบ้านโนนตะแบก.

จ. วารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 6 ฉบับที่ 1. พิษณุโลก: ดาวเงินการพิมพ์.

มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันอาทิตย์ 24-30 มีนาคม 2549 ปีที่ 26 ฉบับที่ 1336. กรุงเทพฯ ฯ:

สำนักพิมพ์มติชน

3.1.2. ศึกษาข้อมูลภาคสนาม

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทั้งหมดแล้วผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้น นั่นก็คือ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ที่จะใช้สัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในการประกอบพิธีกรรมโดยแยกเป็นประเด็น ๆ ซึ่งต้องการทำการศึกษา(ดูได้จากภาคผนวกในตอนท้ายงานวิจัยนี้)

3.2 การเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายและการสัมภาษณ์

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

3.2.1 กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมในชุมชนหรือที่เรียกว่า กะจ้ำ หรือ เฒ่าจ้ำ จำนวน 2 คน คือ

3.2.1.1 พ่อจรรยา แสนอาจ ผู้วิจัยได้เข้าพื้นที่คือที่บ้านเลขที่ 84 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านผือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่นเพื่อพูดคุยและทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553 เริ่มตั้งแต่เวลา 8.00 น. จนถึงเวลา 9.00 น. ใช้เวลาพูดคุยและสัมภาษณ์เป็นเวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง ออกจากพื้นที่ในเวลา 10.20 นาที

3.2.1.2 พ่อชู คำบัว ผู้วิจัยได้เข้าพื้นที่คือที่บ้านเลขที่ 115 หมู่ 2 ตำบลบ้านผือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่นเพื่อพูดคุยและทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ตั้งแต่เวลา 17.30น. จนถึงเวลา 18.20 น. ใช้เวลาพูดคุยและสัมภาษณ์เป็นเวลาทั้งสิ้น 50 นาที และออกจากพื้นที่ในเวลา 20.00 นาที

3.2.2 กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ทางวิชาการด้านศาสนา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2.2.1 ดร. อภิญญาวัฒน์ โพธิ์สถาน อาจารย์กลุ่มภาควิชามานุษยวิทยาและสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้เข้าพบและพูดคุยระหว่างการพบปะสังสรรค์ประจำปีที่บ้านอาจารย์ธีรพงษ์ มีไชยสง ที่บ้านหินลาด ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ก.พ. 2553 เวลา 20.30 – 21.30 น. ใช้เวลาพูดคุย 1 ชั่วโมง และออกจากพื้นที่เวลา 22.00 นาที